

שידוכים - 'מדריך למשיב'

מה תגידו לו

שמירת הלשון: כאשר דרא בנושא שמירת הלשון, כאשר איסור דיבור לשון הרע, ידוע ומפורסם בקרב כל ישראל, בכל רחבי העולם, ומתקיימים בשיעורים לביורוי הדינים על סדר ספר **חפץ חיים**, ומתעוררים בחומר איסור לשון הרע מהדברים הנלהבים בהקדמה ל'חפץ חיים', ובספר **שמירת הלשון**, ועוד ספרים.

בפרשת השבוע, סוף פרשת בהעלותך, מסופר המעשה עם מרים הנביאה, שדברה בגנות משה ונענשה, ועל כך נאמר (דברים פרק כד פסוק ט) **זָכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בְּדָרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם, וְעַל כֵּן הִצִּיטוּוֹנוּ לְזָכוֹר אֶת מַעֲשֵׂה מִרְיָם, כִּדִּי שְׁלֵא יִכְשַׁל בְּעֵוֹן לִשׁוֹן הָרַע.**

בגיליונות שלפנינו, נעסוק אי"ה בנושא של 'שמירת הלשון בשידוכים' משלשה חלקים שונים;

גיליון 220 'מדריך למשיב' - הנשאל על מכריו לצורך שידוכיו, וידוע לו על חסרונות שיש למדובר, או שהוא סבור שיש חוסר התאמה בין הצדדים, מה חובה לגלות, ומה איסור לגלות. מה מותר לגלות רק כששואלים, ומה צריך לגלות גם כשלא שואלים. כמו כן, אדם זר המתוודע להצעת שידוך שסבור כי היא אינה מתאימה, האם מותר לו להביע את דעתו מעצמו בלי שנסאל? ובכל אלו, האם יש הבדל אם השידוך כבר נסגר או עדיין לא?

גיליון 221 'מדריך לשואל' - מה מותר לשאול על המדובר, ומה איסור לשאול, והאם מותר להאמין 'בוודאות' למידע שקיבל, או שמותר רק לקבל את הדברים כספק, ול'מיחש' אולי הם נכונים?

גיליון 222 'מדריך לשדכן' - האם מותר להציע שידוך, תוך כדי העלמת חסרונות המדובר, או חוסר התאמה בין הצדדים, על סמך שהמחוננים יבררו בעצמם אצל מכרים וידידים?

הפרטים הם רבים, וכבר נכתבו על כך ספרים רבים, מקוצר הגיליון לא נצליח להקיף את כל הדינים, ולכן נעסוק בנקודות היסודיות, ותן לחכם ויחכם עוד.

1. בין הפטיש לסדן

מידע גורלי: המוסר מידע לשואל על חבירו לצורך שידוכיו, עליו לדעת שהוא לוקח אחריות גדולה, כי כל שידוך שמצליח, הוא בית נוסף בעם ישראל ומקום להשראת השכינה, ומצד שני שידוך שלא מצליח, משמעותו אסון אישי

משיב כהלכה

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה!

(ההגרלה על דעת רבני המכון)

הפרס השבועי: סט (ג' כרכים) חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים'

שאלה: בכירור על שידוכים, האם מותר לשאול, 'מי יותר טוב בשבילי, בחור פלוני או פלמוני', כאשר אין לו צד לקחת את השני לחתן?

מצד אחד, כיון שהותר לשון הרע לתועלת, מותר גם לשאול מי משיניהם עדיף, ואינו לשון הרע שפלוגי יותר עילוי מאלמוני.

מאידך, כיון שאין לו צד לקחת את השני לחתן, אין היתר להשוות ביניהם, ועליו לשאול רק על המדובר?

מקורות: סוף ספר **חפץ חיים**, ציורים, ציור שני ואילך.

תשובות ניתן להעביר עם יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתיגע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחת האפשרויות הבאות:

- בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 - שולחה 4
- בעמדות 'נדריים פלוס' ו'קהילות', קופת 'עומק הפשוט'
- בחדר 'קול הלשון', 'ישיבת מיר ירושלים', תיבת 'עומק הפשוט'
- במסך מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

שם הזוכה בהגרלת גיליון 219 על סט ג' כרכים חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים' האברך החשוב הרב יצחק גרובייס שליט"א כולל 'נר שמחה' ערך

המדור השבוע נודב על ידי הגאון רבי יהודה דוב רוטנר שליט"א מחבר ביאור 'ארחות חיים' על החפץ חיים

לתרומות והנצחות

חייג עכשיו 02-5377085

שולחה 8

זכות הופעת הגיליון לרפואת בלימא רבקה אדל בת עדינה אסתר תחי' חוה מרים בת רבקה אסתר תחי' רפאל שמשון בן שרה ריבא שיחי' טובית שירה בת שרה פעסיל תחי' בתושח"י

בגרמא. ומאיךך כאשר מדובר בהצעה גרוינה, חייב לגלות את האמת לעכב את השידוך מלצאת לפועל, **שנאמר** (ויקרא פרק יט פסוק טז) לא תעמד על דם רַעָה, ומכאן לומדת הגמ' (סנהדרין דף עג, ע) שחייב להציל את חבריו הטובע בנהר או לסטים באים עליו. וכך נפסק ב**שו"ע** (ח"מ סימן תכו סעיף א), שעליו לספר לחבירו בכודי להצילו. ולא רק בהצלת נפשות, אלא אפילו בהצלת ממון. כמבואר ב**בספרא** (פרשת קדושים פרשה ב פרק ד), והובא **בספר המצוות להרמב"ם** (מצוה רצז), שהחייב לא תעמד על דם רַעָה, מדבר על הכובש עדותו בענין ממון. וגם בלא התבע חיירו, חייב להצילו, כמבואר בספר **שער משפט** (סימן כח ס"ק ב).

השבת אבידה: כתב הג"ר **ישראל איסר אירסלין זצ"ל** (בספרו פתחי תשובה וילנא ור"ת, אורח חיים סימן קנו), 'כל ספרי המוסר מקדישים העולם בחומרת עון לשון הרע, ואני מרעיש העולם להיפוך, על עון גדול מזה, שמצוי מאוד, והוא מניעת עצמו מלדבר במקום שנצרך להציל עשוק מיד עשוקו. וחובה על היודעים להצילו, וכך בהצעת שידוך, אם הוא יודע שהמדובר הוא אדם רע ובליעיל, ואסון להשתדך עמו. חובה עליו לגלות, והוא בכלל השבת גופו וממונו (הזכיר 'השבת אבידה', ואילו החפץ חיים מזכיר 'לא תעמוד על דם רע'). והכלל בזה, שהדבר מסור ללב אם נוונתו לרעת האחד הוא לשון הרע, אבל אם כוונתו לטובת השני להצילו ולשמרו הוא מצוה רבה'.

4. תועלת' כפוף לחמשה תנאים

החפץ חיים (רכילות כלל ט אות ב) אומר שוודאי חייבים לספר לשון הרע לתועלת בשותפות ושידוכים וכדומה, אך יש לזהר מאוד לבדוק להתבונן לפני שמספר, האם נשלמו חמשת תנאי התועלת, דלהלן.

א. לא יחליט מיד שהחסרון הזה הוא דבר שלילי, אלא יתבונן היטב מתחילה האם הוא באמת רע.

ב. שיספר את החסרון כפי שהוא באמת בדיוק, ולא יגדילנו. ולגבי התועלת כיוון חשש שילמדו ממעשיו, מבואר **בחפץ חיים** (לשון הרע באר מים חיים כלל ד ס"ק מג), שאם לא יתרחקו מאיתו, אפשר דמתור לגדל את העולה.

ג. שיכונן רק לתועלת, לסלק את הנזק ולא משום שגאה. וביאר **בבאר מים חיים** (ס"ק ג), שאמנם חייב לספר אפילו שמכוון לשגואה, אבל צריך שיכריח את עצמו בזמן סיפור הדברים לכוון לתועלת ולא מצד שגואה, שלא ישלם באיסור רכילות. ובכלל התנאי הזה, שיתבונן אם המידע יביא תועלת, ולא שיעורר כעסים עליו בלי תועלת בפועל.

ד. כאשר יכול להשיג את התועלת בלי לספר כלל את גנותו אסור לספר. ומוסיף **החפץ חיים** (לשון הרע כלל י אות יד באר מים חיים כלל י אות יא), שאם יכול להשיג את התועלת גם אם יספר רק חלק מחסרונותיו, מצוה להקטין את החיסרון שלא יתגנה כל כך בפני השומעים, ולא יגלה כל קלונו. [לדוגמה: אם יש למדובר כמה חסרונות, ומספיק חסרון אחד בכדי להוריד את ההצעה, אין לגלות את שאר החסרונות]. ומוכיח כדבריו, מהמעשה של יהושע, שהקדוש ברוך הוא לא רצה

לשני הצדדים, הרס לדורות, גירושין פירוים ומחלוקות, נזק גדול לילדים ועוד השלכות משמעותיות. ושידוך מתאים שמתעכב או נמנע שלא בצדק, הוא הפסד גדול.

ולכן על הנשאל להשיב כהלכה, לדייק בתיאור והעברת התנאים, ולומר רק את מה שצריך לומר על פי ההלכה, ולא את מה שאסור, ולהדגיש כל דבר בדיוק הנצרך, להחשיב את המעלות והלקטין את החסרונות, כדי שהזיווג יעלה יפה. ומאיךך אסור להעלים מידע שלילי רלוונטי, כי מדובר לעיתים בהצלה מאסון.

המשיב לבירורי שידוכים, מוטל בין הפטיש לסדן, בבחינת "אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר", שאסור להרבות בגנאי משום לשון הרע, ואסור לא לגלות משום לא תעמוד על דם רעך. וכמתק לשונו של **ספר היציר** (שער ב), אם אדם יוסיף בדיבורו על הראוי, נקרא 'שוטה' והוא 'חוטא', ואם ימעיט דבריו מן הראוי נקרא 'אוייל', ואם יהיו דברי פיו כראוי וכל דבריו במשפט ובמישור נקרא 'משכיל', הג"ר **שלמה קלוגר זצ"ל** (בהקדמה לספרו נדרי זריון חלק ב), מרבה לשפוך מרורים בלשון חריפה ביותר, על האנשים שהכירו את בעל נכדתו שהוא איש רע והעלילו ממנו, וגרמו למותה תוך ג' שנים מהנישואין.

וכתב **המאיר גריינימן שליט"א** (דינים והנהגות תחילת פרק ט) בשם **החזו"א**, שגם ברוב בלא דיבור שייך איסור לשון הרע. ותבטא החזו"א (קובץ אגרות חלק ב אגרת קלג), שאין מנוחתו שלמה, כאשר הוצרך לדבר לשון הרע לתועלת על תלמיד חכם, למרות שמוותר לספר לצורך, פן משנה בקוצו של יו"ד ונמצא מוציא שם רע על תלמיד חכם.

2. מות וחיים ביד לשון

המשיב שלא כהלכה, עלול להיכשל באיסור שכתוב בתורה (ויקרא פרק יט פסוק יד), 'לפני ענר לא תגן מכלשל, וכן כולל בדברי שלמה המלך החכם מכלל אדם, (משלי פרק יח פסוק כ) מנת וחיים ביד לשון. וכתב **החפץ חיים** (ציונים ציור שלישי אות ו), וכן הביא הג"ר **משה שטרנבוך שליט"א** (מאמר השבועי פרשת קדושים) בשם הגר"ח **מוואלוין זצ"ל**, בטעם הדבר שנשמכו שני האזהרות זה לזה **בפסוק** (ויקרא פרק יט פסוק טז) לא תלך רכיל בעמיק - לא תעמד על דם רעך, וכתובים יחד באותו פסוק, ללמדך למרות היצווי לא תלך רכיל, מכל מקום כאשר מציל את חבריו כגון בהצעת שידוך רעה וכדומה, חייב ללכת רכיל משום לא תעמוד על דם רעך.

ושמעתיה להוסיף, שמוטל גם לומדים על החובה לסייע להצעה של שידוך מתאים, ולהיזהר במשנה זהירות מלקלקל שידוך טוב, באותה מידת זהירות מסיוע להמשך של שידוך גרוע, ויחשוב היטב בכל דבר שאומר איך ומה אומר, ויתאר לעצמו - אילו היה הוא המדובר איך היה רוצה שיענו עליו, וביארה צורה שאומר עליו את האמת... אמנם מותר וחובה לעדכן את המברר, אבל אין לקבוע עליו 'תוית' (טיפש, שלעפר, וכדומה), כי אם לספר את המעשה כפי שהוא (מבין לאט, לעיתים לא מגיע בזמן, וכדומה), והמבין יבין. וכל דבר צריך לענות באופן יחסי, שכל מברר מחפש דרגה שונה ביחס למדוברת, וגם השפה שונה - למשל, 'עילוי' בארץ ישראל פירושו 'מרחץ', וכו"ל פירושו 'גאון'.

גודל האחריות כפולה ומכופלת בציבור שומרי התורה והמצוות, שעיקר ההתאמה בין המדובר למדוברת, נקבע על סמך הבירורים, ומטרת הפגישות הוא רק לוודא שאין דבר שמעכב ביניהם, על דרך המבואר בגמ' (קידושין דף מא.) 'אסור לאדם שיקדש את האשה עד שהיא רגה'.

3. חובה לספר את האמת!

לא תעמוד על דם רעך: כתב **החפץ חיים** (רכילות באר מים חיים כלל ט ס"ק א), אסור לקלקל שותפותו של שידוך בדיבור אפילו שהוא רע בדרך גרמא, כפי שמוכח מדברי **הרמב"ם** (פועת ז פרק ה הלכה ה) שאיסור לשון הרע, הוא אפילו כאשר הנזק הוא

הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל (יבקשו מפיו עמוד קטא), לגבי מדובר שיש לו מידות רעות, באופן שוודאי לא היו עושים את השידוך אם היו יודעים, צריך לספר אפילו שלא שואלים. והשיב הגר"ח קנייבסקי שליט"א (בסוף ספר חפץ חיים עם פירוש אורחות חיים) שאם המדובר מסתכל במכשירים פעולים, הוא בכלל דברי החפץ חיים שחובה לספר גם כשלא שואלים.

אין לספר גם כששואל: יש חסרונות שאסור לגלותם אפילו כששואל, כיון שבאמת אינו חסרון, כגון איש תם שאינו חריף להבין ערומיות ורמאות, או שאינו רוצה להתלוצץ כשאר בני גילו, או כגון פרט הנוגע למעשה אבותיו. וכן אסור לספר מידע שלילי, שלא יועיל לבטל את השידוך.

וכתב הגר"ם משה קאופמן (הגהות שבילי חיים הלכות איסורי רכילות כלל ט הערה לח), שאם לפי נסיבות הענין נראה שהתמימות של המדובר יגרום לבעיות בשלום בית, פשוט שמותר לגלות, כאשר הור"י המדוברת לא יבינו זאת לבד.

לספר רק אם שואל: יש סוגי חסרונות שאינם גמורים, ובהם הדין שאם שואל צריך לגלות, ואם אינו שואל אינו צריך לגלות. וכגון חסרון מיעוט חכמת התורה שאסור לגלות כשאינו שואל למרות שזה בכלל חסרונות עצומים (אבל אם שואל רשאי לגלות), כי על המחונן לבחון את המדובר ולהולילו אצל גדולי תורה, ואותם גדולי תורה חייבים לגלות, כי שני הצדדים נתרצו לכך. ומכך שהמחונן לא חייבים למבחן, נותרה בדבר. ואף שהבת לא התרצתה, הובא בחפץ חיים דרוש, ובחפץ חיים **עם ביאור ארחות חיים** (ציורים ס"ח לב), שהבת סומכת על אביה והאב במקום בתו עומד, ולפי דעתו מסכימה.

והורה הגר"י ניסים קרליץ שליט"א (חוט שני שמירת הלשון עמוד שעא) שגם אם הבת מסתפקת במועט בחיפוש אחר הלימוד, אין אביה דורש יותר, צריך לענות גם לבקשת האב, כיון שמשקיע כסף בשידוך. והוסיף (חוט שני עמוד שע), לפי המצב כיום שהבחור לומד בישיבה, ויש לו חברותות וחברים וצוות הישיבה, ששידוכם היטב מידת חכמת התורה של הבחור, מותר לשאול אותם, שכן דרך הביטור.

נדבנא: אין המחונן משקר בענין הנדונים שביטח ואינו נוהג, מותר לילך ולגלות קודם לשידוך, בכפוף לחמש תנאים שהובאו לעיל, ובנוסף צריך עוד שלוש תנאים, א. שיתבונן שאכן ברור השקר. ב. אילו החתן היה יודע לא היה מתרצה. ג. שמצד החתן לא תיקח רמיה. ואם כבר השתדכו, מותר לגלות רק בתנאי שהחתן לא יזיק את המחונן על פי עצמו כי אם על פי בית דין, ורק יחוש וישמור את עצמו. וגם בתנאי שמצד החתן אין רמיה.

6. לא צריך לספר הכל!

מידע כללי: לגבי חסרונות שמותר לספר כששואלים, ואין צריך לספר כשלא שואלים, ולא אמורים להפריע כל כך. שח הגר"י יצחק טייטלבוים שליט"א שמעת' כמה פעמים מסבי הגר"ם שלמה זלמן אורבאך זצ"ל, כללו של דבר, לענות בעיקר על מה ששואל, ולא חייב לספר פעמים כאלה שואלים עליהם. (למעט חסרונות חריגים יוצאים מן הכלל). והוסיף, שהבעיה העיקרית בהעלמת מידע בשעת השידוך, היא לא הפגם בעצמו שבדרך כלל אינו מפריע לנישואים מעומדים, אלא שהצד השני מרגיש מרומה, מחמת הגניבה דעת שהעלימו מידע, ולכן במקרים רבים ייסור מידע בעצמו שיהיה אפשרות להבין את החיסרון, כך שגם אם לא יבין מעצמו, ויכול לומר לו אחר כך 'אני אמרת לך', וצריך לפעול בחכמה בכל מקרה לגופו.

והורה הגר"י ניסים קרליץ שליט"א (חוט שני הלכות שמירת הלשון פרק ז עמוד טשא) שמותר לספר את האמת למברר על שידוכים, שהתועלת היא עצומה בכדי לשדך את בתו לתלמיד חכם בן עליהם ממקדק במצוות. אולם הרי אין בחור מושלם, ואם יספר את כל האמת, אף שידוך לא יצא לפועל, ולכן צריך לספר רק את עיקר הדברים באופן כללי, שהבחור הוא בן עליה לפי דרגת המדוברת, ולא יספר חסרונות שאינם רלוונטיים. ומסיים,

גלות מי מעל בחרם, ואמר 'וכי דילטור אני לך והטל גורלות', מוכח שאם יכול לטבב את התועלת המבוקשת בעצה אחרת, אסור לספר לשון הרע.

וכתב הגר"ם משה שטרנבוך שליט"א (טעם ודעת ויקרא יט טז) ששמע מהגר"ם צבי הירש פרבר זצ"ל (כרם הצבי פרשת קדושים על הפסוק ויקרא פרק יט פסוק טז לא תלך רכיל בעמיתך) בשם הגר"א מילנא, שגם באופן שמותר ומצוה לספר לשון הרע, צריך לצמצם ולספר רק בשיעור ההכרח, ואם מספיק רמז ירמוז, כמו שמצינו ביהונתן, שמפני פסוק נפש הודיע לדוד ששאל המלך מבקש להרגו (ישומא לא פרק כ פסוק כא), אך כך הודיע לו בפירוש, כי אם על ידי הסימן של החיצים, הרי שאם אפשר לספר על ידי רמז, ראוי לא לספר בגלוי.

יש להעיר שהרד"ק והרלב"ג והאברבנאל (שם) פירשו, שחשש יהונתן אולי יבוא שם אדם ולא יוכל לדבר עם דוד, וזה הסיבה שעשה סימן עם החיצים. ובכלל יקר פירש שירה את החיצים להסיח דעת הנער. **ובקדושת לוי** (לקוטים בסוף הספר) פירש שלא רצה יהונתן להוציא מהפה, משום ומוצא דבה הוא קסיל (משלי פרק י פסוק יח), כמבואר בגמ' (פסחים דף ד:). שאין לומר בפה בשורה רעה, ולכן יהונתן לא פרק כ פסוק לדוד את הבשורה הרעה שהכל מתקצץ להורג. לפי דבריהם, אין הוכחה מיהונתן שעדיף לרמז את הלשון הרע, מאשר לומר בהם.

[לכאורה, גם מהמעשה של יהושע ועכן יש להוכיח, שהקב"ה אמר 'וכי דילטור אני לך והטל גורלות', והרי גם הגורל הוא מאת ה', **שנאמר** (משלי פרק טז פסוק לג) 'חָקִיק יוֹטֵל אֶת הַגּוֹרָל וּמֹהַ' כֵּל מִשְׁפָּטוֹ, ומאן שעדיף דרך רמז מדיבור בגלוי. אכן החפץ חיים, מוכיח ומכאשר ועכן שלא יספר הרע לתועלת אם יכול לטבב את התועלת באופן אחר, מדויק מדבריו שגורל לא נחשב כלל סיפור לשון הרע].

ה. אם על ידי הסיפור יטובב רעה ממש למדובר, אסור לספר כי יצטרך לזה עוד פרטים, והיהתר לספר הוא רק להפסיד את הטובה שרצה לעשות עמו.

והוסיף בכאר מים חיים (רכילות כלל ט ס"ק ט), שבכל לשון הרע לתועלת יש עוד שני תנאים, ואין צריך לאותם תנאים בשידוכים; א. שידע הדבר מעצמו, ולכאורה בשידוכים וכדומה מותר אפילו אם ישמע מאחרים ולא דאח בעצמו, ולא יספר עליו סתם רק יאמר 'כך שמעתי עליו', וצ"ע האם מותר גם כאשר נגזר נזק לצד השני. ב. 'הוכחה', שכאן לא שייך פרט זה, כי אם הוא גנב או שותף רע, מה יועיל הוכחה, אפילו אם יבטיחנו שלא יעשה עוד כזה, אולי לא יקיים דברו.

בספר עיקרי דינים להגר"ם שמואל הומוניר זצ"ל (הלכות לשון הרע כלל י אות קיב) נתן סימן כללי הדיבור המותר לתועלת בראשי תיבות; **שתיק"ה**: שיתבונן (היינו האן הוא נזק על פי הדין). תועלת (היינו שיכון לתועלת). יטובב (היינו יכול לטבב את התועלת באופן אחר, אסור לספר), קו משקולת (כפי שקו המשקולת שומר על) יושר הבניה, כך ישמור שלא יצא מדבריו נזק יותר ממה שמגיע לו) הדין (שלא יגרם נזק יותר מכפי הדין).

5. חילוקי דינים בסוגי החסרונות

בדברי החפץ חיים (ציורים) מבואר, שאין כל החסרונות שוים, יש חסרונות שחובה לגלות גם כשאינו שואל, יש חסרונות שאסור לגלות גם כששואל, ויש חסרונות שתלוי לגלות רק אם הוא שואל, ובכפוף לתנאי ההיתר, וכדלהלן.

חובה לספר גם כשאינו שואל: כאשר יש למדובר חסרונות עצומים, שאילו המחונן היה יודע אותם, לא היה מעוניין בשידוך, חובה לגלות אפילו אם לא שואל. אם מדובר בחולי הגוף שאינו ניכר וכדומה, חובה לגלות לו, בכפוף לחמש תנאים הג"ל. אבל אם יש למדובר אפיקורסות, או שביטח בית פריצות, שהוא סיבה גדולה להפסיד תכלית הנרצה, חובה לספר אפילו בלי חמשת התנאים, ורק יתבונן לפני כן שדבריו יהיו נשעמים. ואפילו אם רק שמע על כך מאחרים, וראוי לומר בלשון 'כך שמעתי', ושיחושיו לכך בכדי שלא להיזק.

עדכוני הלכה

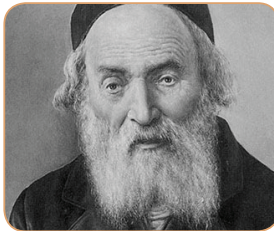
כאשר אינו מכיר את הצד המברר, מספיק במענה כללי כאשר כפי הנראה יהיה אברך ירא שמים שיוכל להשתלב היטב במשפחת יראים. אבל אם מכיר באופן אישי את המשפחה, שרוצים לברר ולדעת יותר מהרגיל, צריך לספר להם את כל האמת.

שידור משמים: וסיפר החזו"א זצ"ל (מעשה איש חלק א עמוד רצ) לאחותו הרבנית מרת **מרים קניבסקי ע"ה** שביררו אצלו על בחור שהכירו היטב, וענה 'יכול להיות יותר טוב' והשידוך יצא לפועל, כי המברר הגיב 'ליותר טוב אין גבול וכל אדם יכול להיות יותר טוב'. ואמר על כך החזו"א מכאן ששידוך שצריך לצאת לפועל, יקרה אף כשמדברים נגדו. [וגם לא ראה צורך לומר לו בפירוש, דע שכוונתי לומר שאינו בחור הגון אף שהלה היה מטעה עצמו]. והורה על כך הג"ר **מנחם מנדל פוקס שליט"א** (קונטרס 'ביום שידוב' להרב מרדכי מנחם וינגרוט עמוד כה) שאין ללמוד ממעשה זה הוראה כללית, שכן מסתבר שהחזו"א הכיר היטב את שני הצדדים, וסבר שהבחור מתאים למדוברת.

שיעור הדרכה מיוחד!
לבקשת הציבור, יתקיים שיעור הדרכה מיוחד ותמציתי, בנושא "כיצד לענות בבירורי שידוכים", עם דוגמאות למעשה, מאת **הגאון רבי יהודה דוב רוטנר שליט"א** בעל מחבר ביאור 'ארחות חיים' על 'חפץ חיים', בבית הכנסת **פינסק קרלין שכונת בית ישראל ירושלים** ביום ראשון פרשת שלח י"ג סיון תשע"ט בשעה 2 בצהריים.

בסיום השיעור, יתקיימו הגרלות בין המשתתפים על הספרים הפופלאריים 'חפץ חיים' 'שמירת הלשון' ו'אהבת חסד' עם ביאור 'ארחות חיים', כמו כן יהיה ניתן לרכוש את הספרים במחיר מיוחד.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

חובה לספר: אדם חייב לספר את האמת, למברר לתועלת, לחפץ חיים משום לא תעמוד על דם רעך, שנאמר אפילו בממון, ולפתחי תשובה מדין השבת אבידה.

חמש תנאים: כאשר מבררים על שידוך יש חובה לגלות את החסרון שיש למדובר, וזה בכפוף לחמש תנאים שיש בכל לשון הרע לתועלת. בסיומ שתיקה ש'יתבונן - אמיתות החסרון, ת'ועלת - י'סוכב - אין יכול לסוכב התועלת בלי זה. ק'ו משקולת - שלא יחרוג. ה'דין - שלא ינזק יותר מהדין. **חובה לספר גם כשלא שואל:** כאשר יש למדובר חסרונות עצומים, חובה לספר אפילו אם לא ביררו אצלו כלל, בתנאי שדבריו יהיו נשמעים. אם זה בית פריצות או אפיקורסות או שמסתכל במכשירים אסורים, חובה לספר אפילו בלי החמש תנאים. אם זה מחלות וחולי פנימי וכדומה, מותר רק בכפוף לחמש תנאים.

אסור לספר אפילו ששואל: יש חסרונות שאסור לגלות אפילו אם הוא שואל, כגון איש תם, או מעשה אבותיו, או כאשר לא יועיל לבטל את השידוך. אבל אם עלול לגרום בעיות בשלום בית מותר לגלות.

ספר רק אם שואל: בחסרונות ממוצעים יספר רק אם שואל, כללו של דבר הורה הג"ר שלמה זלמן אויערבאך שיענה בעיקר על מה ששואלים, ולא יתייחס למה שלא שואלים. והורה הג"ר ניסים קרליץ כיון שאין בחור מושלם, צריך לספר את מעלותיו באופן כללי אם ראוי לבנות בית על אדני התורה והיראה, ואם מכיר את המדובר שמבררים יותר מן הממוצע, יאמר לו את כל האמת.

חכמת התורה: לגבי מיעוט חכמת התורה כתב החפץ חיים שאין לגלות, כי האב יכול להוליכו למבחן. והורה הג"ר ניסים קרליץ שבזמננו לא מקובל לבחון את המדובר, ורשאי לברר אצל החברים וצוות הישיבה.

נדוניא: אם המחנות משקר בכספים, מותר לגלות קודם השידוך בכפוף לחמש תנאים הנ"ל, ובנוסף צריך עוד שלוש תנאים. שיתברר השקר, אם החתן היה יודע לא היה מתרצה, שמצד החתן לא תהיה רמיה. אחרי שהשתדכו מותר לגלות בתנאי שלא יזיקנו מעצמו כי אם על פי בית דין, וגם שמצד החתן אין רמיה.

נושא הגליון הבא:

שידוכים - 'מדריך למברר'

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ו, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות מהלכה

גליון שבועי

שיעורים וימי עיון

מוקד למענה הלכתי

בירורי הלכה אקטואליים

קו הילכתא

חוברות הדרכה

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי

קו הילכתא

02-5377-085

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרות, ועוד...